

БОГОСЛОВЉЕ

ОРГАН ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ
ФАКУЛТЕТА

ГОДИНА X

СВЕЗАК 4

ОПИС РУКОПИСНИХ БОГОСЛУЖБЕНИХ КЊИГА ГОРЊЕ И ДОЊЕ ЦРКВЕ У СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА

У просторији (собици) испод звоника Горње Цркве у Сремским Карловцима чувају се 13 рукописних србуљских богослужбених књига¹, а на часном престолу Доње Цркве у Сремским Карловцима чува се једно рукописно србуљско еванђеље. Добротом Високопречасног Г. проте Стевана Аврамовића пароха Горње Цркве и Високопречасног Г. проте Лазара Сабољевића пароха Доње Цркве могао сам описати рукописе ових цркава.

1) Четверо-еванђеље без почетка и без свршетка (16. стол.), писано црвеним и црним уставним словима на хартији, величина листова је $31 \times 21\frac{1}{2}$ см, текста 22×13 см (22 реда). Има 278 листова. Увезано је у дрвене корице обложене кожом, на којој су утиснути орнаменти. Пред сваким еванђелистом били су орнаменти у бојама, који су исечени. Иницијали су орнаментисани, а имамо и неке орнаменте. Водени знак на хартији је котва у кругу и над њиме звезда.

Л. 1.^а — $\Theta\epsilon\omega\phi\iota\lambda\kappa(\tau)\alpha\dots$ [ἀρχιεπισ(с)па блѣгар]скаго и прѣ(д)словкиє еже ѿ...²

Іпс. Ииже оубо прѣж(д)ѣ законѣ они бжастакни моужив. ни писаніи ми ни кнѣгами. просвѣщахоу се њ чнст и моуце сѣмисалѣ.

¹ Међу овима имамо и један јерусалимски типик XVI столећа. Овај типик нећемо описати овде, јер његов опис мислимо објавити на другом месту, заједно са другим типцима.

² Поред свега нашега мишљења да старе српско-словенске текстове треба издавати што верније начину како су писани, овом приликом одступили смо унеколико од свога мишљења само због техничких разлога, т. ј. да би се олакшао рад при слагању и коректури. Слова изнад редова под титлом, донели смо поред односног слова у загради. На пр. место ста дали смо ста(г); место аѿла — ап(с)ла. У свему осталом трудили смо се да дамо текст онако како је то у рукопису.

Л. 3.^а — Прѣ(д)словниѣ еж ѿ ма(р)ка сѣаго еугліа.

Л. 4.^а — Прѣ(д)словниѣ іеж ѿ лѹкы сѣаго еугліа.

Л. 4.^б — Еж іе мѠ сѣго еугліа г(л).

Матејево еванђеље почиње зач. 12, а оно пред њим немамо. Матејево еванђеље почиње на

Л. 7.^а — Рече(ч) ѿ сконмь оученико(м) ѡце не изьбоудѣтъ прав(д)а вѣша. паче книжнигъ и фарѣсеѡ. Des. И сѣ азъ съ вѣми вса(м) вѣсе дѣи до (с)кончаниа вѣка. ѡминь.

Л. 74.^а — Еже ѿ ма(р)ка стѠе еугліе глѣви.

Л. 76.^а — Заче(д) еугліа іу х(с)ва сѣа вѣниа.

Des. После(д)ствѣющи(м) знаменіи. аминь.

Л. 123.^а — Еже ѿ лѹ(к) сѣго еугліа гл(в)и.

Л. 125.^а — ПѠнеже оубо мнози начеше...

Des. И вѣхо(у) книоу въ цркви. хвалѣце и бл(с)вѣще бѡ аминь.

Л. 202.^а — Иже дѣа силн въ немоци свкрывает се.

Л. 203.^а — Глѣи іе(ж) ѿ іана сѣго еуглѹ.

Л. 205.^а — Іѡань свѣ(д)тельствоуе(т) ѡ немь ѡ вѣва глѣ съ вѣ егоже р(ѣ)х. (Овим речима почиње Јованово еванђеље, а почетка немамо). Des. КъсемѢ мирѢ вѣместѣти. пишемн(х) книг. аминь.

Л. 267.^а — Еказаніе..... вѣсегъ лѣта числѣ еугліскоіе еуглістомь прѣетѣе ѿкоу(д) начиняю(т) ѡ доклѣ стаю(т). вѣдомо да е(с).

Л. 267.^б — Еказаніе на вѣсѣкъ днѣ длжно іе(с) глати се еугліе не(д)лмь все годица авь стѣю и вѣликѣю не(д) па(с)хї еугліе.

Л. 271.^а — Іеугліа стіе великіе мѣце.

Л. 272.^а — Еѣборникъ съ вѣ м(с)це(м). (Код 14. јан. Къ та(ж) д(н) иже въ сѣти ѡца нашего сѣки прѣваго архїеп(с)кпа ср(б)скаго).

Л. 277.^а — Еугліа развлїчна.

Л. 277.^б — Еказаніе како по(д)баіеть шбретати ксе-дѣвна еугліа.

На листовима 7—12 имамо овај запис:

Еѡ книга попа петра екаенлїеліе ѿкѣпи ѣ дѣката сѣї еванђеліе попа петра призкитера ѿкѣпи за дваа дѣката. ѿ тѣрака.

На Л. 121.^б имамо овај запис, који је свакако преписивач записао: Къ лѣ(т) зидѣ (1554).

Запис на Л. 264. Ена книга митрополита белегра(д)скаго вѣр Іларїѡна (својеручно).

Л. 94.^б — Єказаніє ѿже къ во(р)ношмъ. а-го посланіа.

Л. 95.^б — Къ корїнкѣш(м) пръвое посланіє стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль зкѣнь ап(с)ль іу х(с)въ. Des. Бл҃годѣть Га нашего Іу(с) Х(с)а съ вѣкми ками о Х(с)ѣ Іѣѣ ѿмїнь.

Л. 115.^а — Єказаніє нже къ к(о)рїнѣш(м) в-мъ посланію стго ап(с)ла Павла.

Л. 115.^б — Къ коринѣш(м) в-е посланіє стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль посланникъ іѣ х(с)въ волїю. Бжїею. Des. По неже ѿскоушенїа нщете (II Кор. 13, 3). Овде фали један лист.

Л. 129.^а — Къ Га(л)тш(м) п(о)сланіє стго. ап(с)ла. Павла. Інс. Павль ап(с)ль. не ѿ чл҃к. Des. Єъ дѣшомъ ваши(м) братїе. ѿмїнь.

Л. 135.^б — Єказаніє іеже къ єфесш(м). посланію.

Л. 136.^а — Къ єфесш(м) посланіє. стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль посланникъ іу х(с)въ. Des. Бъ неѣстаѣнїи, амїнь.

Л. 142.^б — Єказаніє ѿже къ филипписш(м). посланію. стго ап(с)ла Павла.

Л. 143.^а — К' филиппїсїш(м) п(о)сланїє стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль ѿ Тимоѣѣ. Des. Єъ вѣкми ками амїнь.

Л. 148.^б — Єказаніє коласайскомъ посланію. стго ап(с)ла Павла.

Л. 149.^а — Къ кола(с)е(м) посланіє стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль. посланникъ іѣ Х(с)въ. Des. Бл҃г(д)ть съ вѣкми ками амїнь.

Л. 153.^б — Єказаніє. нже къ солѣнїаш(м). пръкомъ посланію. стго. ап(с)ла. Павла.

Л. 154.^б — Къ Солѣнїаш(м) ѿ посланіє стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль ѿ Гилванъ ѿ Тимоѣен. Des. Бл҃годѣть Га нашего Іѣ Х(с)а съ ками амїнь.

Л. 158.^б — Єказаніє ѿже къ Голоушнїш(м). кторѣмъ посланію. стго ап(с)ла. Павла.

Л. 159.^а — К' Солѣнїаш(м) в посланіє стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль ѿ Гилоуанъ и Тимоѣен. Des. Бл҃г(д)ть Га нашего Іѣ Х(с)а. съ вѣкми ками. амїнь.

Л. 161.^а — Єказаніє. еже къ Тимоѣею пръваго посланїа стго. ап(с)ла. Павла.

Л. 162.^а — Къ Тимоѣею ѿ посланіє стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль посланникъ Іѣ Х(с)въ. Des. Бл҃г(д)ть с тобою. амїнь.

Л. 167.^а — Єказаніє. нже къ Тимоѣею. кторѣмоу посланію. стго. ап(с)ла Павла.

Л. 168.^а — Къ Тимоѳею второе посланіе стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль. ѿ посланіиць Іс̄ Х(с)въ. Des. Блгодеть съ ками. ѿминь.

Л. 172.^а — Еказаніе ѿже къ титоу посланію. стго ап(с)ла. Павла.

Л. 172.^б — Къ титѹ посланіе стго ап(с)ла Павла. Інс. Павль рабъ вѣин. Des. Блг(д)ть съ вѣми вами, ѿминь.

Л. 175.^а — Еказаніе ѿже къ Филимонѹ, посланіе стго. ап(с)ла Павла.

Л. 175.^б — Къ Филімонѹ посланіе стго ап(с)ла Павла. Інс. Павла оу(з)ниць Іс̄ Х(с)въ. Des. Въ дх̄омъ ваширь, ѿминь.

Л. 176.^а — Еказаніе. Еврейскомоу, посланію стго. ап(с)ла. Павла.

Л. 177.^а — Ко еврѣѡ(м) посланіе стго ап(с)ла Павла. Інс. Многочастнѣ и многообразнѣ. Des. Блг(д)ть съ вѣми ками ѿминь.

Л. 192.^а — Еказаніе ѿзвѣстно ѿже на все дѣи глава(м). дѣаніи. ап(с)ль. Въ не(д)лю пасхы.

Л. 202.^б — Нач(л)о стѣи ѿ велицѣи четридесетници, соубота(м), и не(д)елярь.

Л. 204.^б — Еѡборникѹ вѣ. ти(м) м(с)ц(е)м(ъ) сказе главы ап(с)лѹ.

Л. 213.^б — пни ап(с)ли различни.

214. ^б — Прокимни въскр(с)ны ѿ аллѣлѣа ѡсмы гла совѡ(м).

Л. 215.^а — Прокимни, ѿ аллѣлѣаре дѣевни.

Л. 216.^а — Стго епифаніа, архіеп(с)кпа кѹпрьскаго ѡ стѣ(х) ап(с)лѣхъ. гдѣ къ(г)ждо ѿхъ проповѣда. ѿ како ѿ гдѣ скончаше(с) ѿ стаа и(х) тѣлеса гдѣ лежеть ѿ въ конхъ мѣстехъ.

Л. 217.^б — Кириѣ іꝛ хѣ тѣ тоу феоу мѣтвами сты(х) славны(х) и всехвалны(х) ѿ врьховны(х) ап(с)ль. вѣ. помѣри трѣдивша се. и настави на пѣ(т) сп(с)еніа.

Ѣ дѣаніи ап(с)льскы тѣкованіа, како вѣемъ павль проповѣдаше себѣ, римлянина быти.

На крају апостола, Л. 218 ^б, имамо овај запис:

Гла(в) свръшителиѡ вѣ. съписа се сѣа кнѣга въ лѣ(т). ѣ. кѣ. м(с)ца... ерѣа. ѿ. дѣи.

Еѡ по(п) Михаль писа сѣю кнѣгѹ. оу мѣстѹ оу кѣманци(х). братіе читте. ѿ не кльнете ѿко са(м) ѿ кон(м) ап(с)лѹ. ѡ со сьгрѣби(л). оумъ члѣчскѣ. писа ѿ не дх̄ь стѣ ѿ вѣи дх̄ овни читте

нспрѣкляйтѣ ѿли дѣакъ ѿли дѣаконъ а не (к)льнѣ(т) ва(с) къ бл(с) гвѣтъ. (ЛѢ. Стојановић, Записи, 422).

Л. 219.^а — Пп(с)лъ, Бѣци.ѣ. Братіе, ѿмѣаше оубо прѣваа сѣнь ѿпрѣвданїа слоужбѣ.

Л. 219.^а — Ынь ап(с)лъ Бѣци. днѣвнїи. Братіе, сѣ оубо да моудрѣствоует се къ ва(с) ѣже ѿ Х(с)ѣ Іѣѣ.

Л. 219.^б — Пп(с)лъ оусѣпшымъ. Братіе, Хс' вѣста ѿ мрѣтвѣ(х), начѣта(к) оумѣршымъ вѣ(с). Овај последњи (219.) лист дописан је касније другом руком.

Остали записи у овом апостолу су ови:

Да се зна колико има љ апостола: ед листи (Л. 218^б).

Ми(с)тїю, вжїю митрополи(т) ср(е)моу ѿ бел(и)града кѣр хаѣи Иларїѡ(и). (Својеручан потпис).

Поп Нешко оу Карловицѣ.

Ѓїа книга апо(с)толь попъ Нешка.

Ѓїа книга глѣми апо(с)толь кир киръ Макарија гор'нѣ цр'кѣ на 1716 лето м(с)ца генѣарїа г.

Ѓїи книга глаголемїи апо(с)толь кѣрь кѣрь Макарија дѣхокнїка Гор'нѣ цр'кѣ на 1716 лета м(с)ца генѣарїа.

Ѓан книга глаголемїи апо(с)толь кѣрь кѣрь макарија дѣхокнїка. на 1716 лето м(с)ца генѣарїа днѣ 8.

Да се зна колико има љ апостола листа (сѣд) листа љ свѣмѣ: 234.

† Б(же) храни мое мѣсто Биѡгра(д) да се зна коко писа блаѡ-словени проѡ ѡкоупїи мѣсеца сѣкѣмрїа кѣѣ днѣ писа за свою дшѣ до зде и сѣ братомъ Костомъ и Ѣнмомъ љ храмъ арсти(т)рига зовом бѣшенова ѡцѣ дѣмѣе и матери дмитри.

Н(зѣ) витоевацѣ дивѣна снѣ пишемъ снѣ пишемъ вѣраѣи кѣѣри и матери Рїсѣтъїани ѿ себи дивѣна браѣи а пѣросѣкомидїю ѿ дивѣна себи ѿ сар(а)ндара ѿ Рїсѣтъїани а сар(р)пѣдарѣ и паки писа браѣи.

Пп(с) крѣстахъ Иованоїа и сарѣдарахъ... и вѣратѣ Трїкѣнѣ сарѣдарѣ.

3). Псалтир и часловац, писао их ѣакон Михаило у почетку 18 века. Ово нигде не пише, али ако сравнимо рукопис овога псалтира са рукописом јулскога минеја Горње Цр'кѣ, који је писао ѣакон Михаило и који ћемо мало даље описати, видећемо да је исти. Има 205 листова 30×20 см,

текст 23×15 см, 27 редова. Листови 30. 193. 194. су искинути. Увезан је у дрвене корице обложене кожом, у коју су утиснути орнаменти. На предњој корици је слика Силаска Св. Духа. У почетку имамо један празан лист, а на крају два празна листа. На Л 1^а имамо орнамент и у њему минијатуру Богородице — мр ѿ Платитере — Оганс. На Л. 2^а имамо такође орнамент и у њему минијатуру цара Давида — Црѣ Двѣ са свитком у рукама. Ови орнаменти и минијатуре рађене су црвеном и зеленкастом бојом. Псалтир је писан уставним словима и српско-словенском рецензијом.

Л. 1.^а — Починаемъ ѿ псалтирь аще ие(с) ієрей. Гліеть Кл(с)вєнь Бѣ нашъ. ѿце ли прѣтъ. с(х). За мѣтъ сѣм(х) ѿцѣ наши(х). Та(ж). Гѣмъ Бѣ. Прѣсѣдѣ тр(о)це. Оце нашъ. Пото(м) тро(п)ре. сїе. гласъ. ѿ: — Помѣши насъ Гѣ помѣши насъ. вѣсако(го) ѿвѣта итд.

Л. 2.^а — Двѣ пр(о)р(о)ка ѿ црѣ прѣсѣнь ка(ѿ) ѿ. ѿломъ Двѣд. ѿ. ненадписанъ ѿ ієрей. Блаженъ моужь иже не ѿдѣ на свѣтъ печ(с)тѣвѣнхъ. ѿ на поѣти грѣшнѣи(х) нѣ ста.

Л. 60.^а — Пѣ(с)нь Мѣсѣсѣдка вѣ ѿсходъ. ѿ. оудѣвъ погроузи Фараѿна Мѣсѣи гліе: Поимъ Г(с)ви славѣно бѣ прослави се.

Л. 68.^а — Тропарь ѿ кондацѣ ѿ пакой вѣскр(с)нѣ ѿ вѣгородичнѣ. ѿсемѣмъ гл(с)око(м).

Л. 70.^б — Тро(п)ри ѿ кондакѣ прѣзъ не(д)лю дѣевнѣ. Кѣ понеделникъ беспѣтнѣмъ.

Л. 72.^а — Тро(п)ри вѣгородичнѣ. ѿсемѣмъ гл(с)омъ. нѣ каемн на Гѣ Гѣ сѣ тро(п)ре(м), стѣмъ. Тро(п). стѣмъ. в(ц). сла(к). ѿ и(н)иа. ко(г). гл(с)ъ. ѿ:

Л. 76.^б — Послѣдованіе м(с)цо(л)ѣкъ сѣ Бѣомъ сѣм(м) кѣсе(го) лѣта.

Л. 87.^б — Кѣ сѣи. ѿ. дѣвъ (октобріа) памѣтъ стѣо Стефана дѣспота. Тропарь. гл(с)ъ. д.: Процѣвѣтѣ намъ вѣснѣ блг(д)тѣ. Стефана новаго памѣтъ. — Ко(д). гласъ. гѣ. по(д): Двѣа дн(с)ъ: — Прѣидѣте Стефана вѣсѣ вѣсѣхвалѣмъ.

Л. 90.^б — (код 19 окт.) Гѣго пр(о)р(о)ка Іѣиша: ѿ стѣо м(ч)нѣка оѣара. ѿ прп(д)обна(го) ѿца наше(го) Іѣанѣна рилѣска(го). Тро(п). гласъ. ѿ. Покаанію ѿснованіе прописаніе оѣмнѣнѣиа. — Ко(д). гл(с)ъ. ѿ. блг(д)тѣю вѣіею ѿбогатѣ се ѣсн.

Л. 91.^а — 91.^б (код 21 октобра).

Прп(д)обна(го) ѿца наше(го) Іларіѣна велика(го) ѿ пренесѣнѣ мѣце(м) стѣо. Іларіѣна ѣп(с)кпа меглѣнѣска(го). Тро(п) Іларіѣнѣ

МЕРЛЕН'СКО(М). ГЛАСЬ Г: ЧЮДО ІАВНІСЕ ІЗВ'КЩЕНІА... КО(Д). ІЛАРІУНІС
МЕРЛЕН'СКОМЪ: ГЛ(С)Ь. Г: ІАКО СВ'КТОНОСА ІАВНІСЕ С'ГЛА ПАМЕТЬ.

Л. 93.^а — (код 28 октября):

ВЪ ТЪЖ(Д)Е ДНЬ. ІЖЕ ВЪ С'ГН(Х) ѠЦА НАШЕ(ГО). ІР'СЕНІА АР'ХІ-
ЕП(С)КА СР'Б'СКА(ГО). ТРО(П). С'ГЛЮ. ІР'СЕНІЮ. ГЛАСЬ. Й: — МЛ(С)ТИ
НАСТАВ'НИЧЕ, Й БЛГОУТРОБІА СКРОВИЩЕ. КО(Д). С'ГЛЮ. ГЛ(С). В. ПО(Д):
ВЪ ПІЩИ СЛОКЕСЬ ТВОИ(Х), В'ГОНОСЕ ІР'СЕНІЕ.

Л. 94.^а — (код 30 октября):

ВЪ ТАЖ(Д)Е ДНЬ ПАМЕТЬ СТЕФАНЪ КРАЛЬ МІЛСТИ(Н'). ТРО(П).
СТЕФАНЪ КРАЛЮ СР'Б'СКО(М). ГЛ(С)Ь. Г: — ТИ НА ЗЕМЛІ ВЪС'ДІШНО
ХА ВЪЗ'ЛЮБИВЪ. КО(Д). ГЛ(С)Ь. Д: ПО(Д): — ІАКІЛ'СЕ ЕСИ Ѡ КОРЕНЕ
БЛГА(ГО).

Л. 97.^б — (код 11 ноября). ВЪ ТЪЖ(Д)Е ДНЬ. ПАМЕТЬ С'ГГО
Й СЛАВ'НА(ГО) ВЕЛИКОМ(Ч)НІКА ІЖЕ ВЪ ЦР'Е(Х) СТЕФАНА. ІЖЕ ВЪ Д'Е-
ЧАНЕ(Х). С'ГМЪ СТЕФАНЪ ТРО(П). ГЛ(С)Ь. Д: ЦР(С)ТВО ЁЖЕ НА ЗЕМЛІ
ДОВР'КЪ ОКР'М'ЛІАЕ СТРА(Д)Л'ЧЕ. ДР'ВГЫ ТРО(П). ГЛ(С)Ь. Д: ВЪ ТР'К-
П'КНІИ(Х) ДОВ'ЛІЕ СТРА(Д)Л'НИИ(Х), ПОДВІГЪ ТВОИ(Х).

Л. 98.^а — С'ГМЪ СТЕФАНЪ. КО(Д). ГЛ(С)Ь. Д. ПО(Д): ВЪЗ'НЕСИ(С):
— ДРОУГА(ГО) КОН'СТАН'ТІНА СТЕЖАТЕ ЦР'КВЫ. ДР'ВГЫ. КО(Д). ГЛ(С).
Г. ПО(Д). ДВА ДИ(С)Ь: ВЪ ЦР'ІИ(Х) БЛГОЧ(С)ТНО ПОЖІВЪ.

Л. 105.^б — (код 14) января).

ПРО(Д)ВНЫ(Х) ѠЦЬ НАШИ(Х) ІЖЕ ВЪ СІНАЙ Й РАЙОУ ІЗВ'ІЕННЫ(Х).
Й ПАМЕ(Т) ІЖЕ ВЪ СТЫ(Х) ѠЦА НАШЕ(ГО) СВА КИ, ПР'КА(ГО) АР'ХІ-
ЕП(С)КА СР'Б'СКА(ГО). ТРО(П). С'ГЛЮ. ГЛАСЬ. Г. ПОСТІ ВЪВОД'ЦІА(ГО)
ВЪ ЖІЗ'НЬ. ДР'ВГЫ. ТРО(П). ГЛ(С)Ь. Й: ПРАВОСЛАВІЮ НАСТАВ'НИЧЕ, Й
БЛГОЧ(С)ТІА ОУЧИТЕЛЮ Й ЧІСТОТ'К.

КО(Д). ГЛ(С)Ь. Й. ПО Д). ВЪЗ'БРАН'НОИ: ІЗБРАН'НА(ГО) Ѡ ПЕЛЕНЬ
Х(С)ВОЮ БЛГ(Д)ТІЮ. ДР'ВГЫ. КО(Д). ГЛ(С)Ь. И. ПО(Д). ВЪЗБРАН'НОЙ: ІАКО
ПР'КВОС'ЛА ВЕЛІКА(ГО).

Л. 117.^а — (код 18 января):

ВЪ ТЪЖ(Д)Е ДНЬ МАЖ'ІМА ДЕСПОТА. Й БЫК'ША(ГО) АР'ХІЕП(С)КА:
ТРО(П). МАЖ'ІМЪ ДЕСПОТЪ. ГЛ(С). Г: СТРАН'НОЕ РОЖ(Д)ЕНІЕ Й ВЪСПИ-
ТАНІЕ БЫЛЬ ЕСИ ОЧ'Е. КО(Д). С'ГЛЮ МАЖ'ІМЪ. ГА(С). В. ПО(Д). БЫШ'НІИ(Х):
КР(С)ТЬ Г(С)НЬ ВЪЗМЪ МНОГЫЕ СКР'Б'ВІ Й ІЗ'ГНАНІА ПОД'ЕТЬ С'ГЛЮ.

Л. 123.^а — (13. фебр.) ПРО(Д)ОВИ(ГО) ѠЦА НАШЕ(ГО) МАР'ТІ-
НІАНА. Й ПРО(Д)ОВНА(ГО) ѠЦА НАШЕ(ГО) С'ГМЕШНА СР'Б'СКА(ГО) НОВА(ГО)
М'РОТОЦА. ТРО(П). С'ГМЕШНЪ СР'Б'СКО(М). ГЛ(С)Ь. Г: — БЖ(С)ТВ'НОЮ
БЛГ(Д)ТІЮ ПРОСВ'КТИВ'СЕ. КО(Д). ГЛ(С)Ь. В. ПО(Д). БЫШ'НІИ(Х): ІГГ'ЛЬ-
СКОЕ НА ЗЕМЛІ ВЪЗ'ЛЮБИВЪ ЖІТІЕ.

Л. 144.^а — (15 јуни) Њ памѣтъ кнезѸ ЛазарѸ срѣв'скомѸ. Тро(п) ЛазарѸ· гл(с)ѡ. ꙗ. КрасотѸ въздѣлѣвъ славы Бжїе. Ко(д). ЛазарѸ. гл(с)ѡ. и. по(д). Къзбран'ной: Къз'бран'ника влгоч(с)тїа въсѣйзрѣднаа.

Л. 161.^а — Начѣло стго ѡ вѣликаго поста. Не(д)лїа ѡ мѣтарѡ ѡ фарїсеа.

Л. 168.^б — Часъ прѣвѣѡ.

Л. 170.^б — Меж(д)Ѹчасїе прѣка(го) часа.

Л. 172.^а — Часъ трѣтїѡ.

Л. 173.^а — Меж(д)Ѹчасїе трѣтїаго часа.

Л. 174.^б — Часъ ѡ.

Л. 176.^а — Меж(д)Ѹчасїе шестаго часа.

Л. 177.^б — Часъ. Ѹ.

Л. 179.^б — Меж(д)Ѹчасїе Ѹ-го ча(с).

Л. 181.^а — Начѣло ѡвѣ(д)'нїци.

Л. 183.^б — Начѣло пакечерни великой.

Л. 195.^а — Начѣло полїелеа.

Л. 178.^б — Стїхѡвѡ ѡз'бранїе ѡ ѡсал'мовъ на г(с)дкїе праз(д)ники. ѡ въ памѣ(т) стѡ(х).

Л. 204. — Припѣла по полїелею ѡз'бран'нымъ стѡ(м). прѣз' въсѣ лѣто.

На првом празном листу имамо овај запис:

Сїа кнїга глѣми ѡла(л)тирѣ. горше црѣк'вѣ карловачке храмъ ваведѣнїе прѣсветнѣ Кл(д)чцѣ нашѣ Бѣѣ ѡ при(с)нѡдѣѡ Маѣїе и сѣмѸ ктїтѡри(н)ѣ вн(с)тѣ ермѡна(х) Макарие Бѣѣ да прѡ(с)ти 1721 лѣто.

На последњем празном листу је овај запис златном бојом:

Писа сїе писанїе... дїакѣ ѡнѸ...

4). Богородичник, т.ј. канони пресв. Богородици на павечерњи по осам гласова за сваки дан, почев од суботе вечера 1. глас, па даље за свих осам гласова за сваки дан седмице на повечерју. Свака песма канона има ирмос, два тропара, слава: тропар, и ниње тропар. Иза 6. песме налази се у сваком канону сѣ(д) т.ј. сједален.¹ Писан је на хартији плавим, црним и црвеним уставним словима, српско-словенске рецензије. Величина листова 30×21 см, текста 21×11 см

¹ Овака два Богородичника имамо у Крушедолу. Види Сава Петков и Ћ, Опис рукописа манастира Крушедола, стр. 51—53.

(24 реда). Увезан је у дрвене корице, обложене кожом, на којој су утиснути орнаменти. Овај Богородичник је писан 1650. г. при храму Св. Тројице у Врхобрезници код Плеваља, а писао га је Гаврил. Има 125 листова. Пред текстом на Л. 1.^а имамо орнаменат рађен црвеном, плавом, жутом и зеленом бојом.

Л. 1.^а — Богородичникъ прѣстѣе вѣе ѿсмиимъ гл(с)овомъ. къ соубѣтѣ вечеръ на навечер'ни. Канѡнъ мѣвнѣ прѣстѣе вѣе. гл(с)ъ, ѿ. пѣсн'ъ, а. ір'мо(с). люте работи ѿз'.

Ћжасоше се страхомъ късеѣрнице. агѣльскаа чиноначеліа хвалѣше те итд.

Л. 124.^а — Къ пет'къ вечеръ канѡнъ прѣстѣѣи Бѣи, гл(с)ъ, ѿ. пѣсн'ъ, ѿ. ір'мосъ. поіемъ Гѣи.

Оумрѣткы пѣти моѣѣ прч(с)таа дѣо мѣдроканіа. — Des. іако да сѣсаѣмъ тебѣ оусрѣдно келичѣю, къзвеличѣишѣю родъ нашъ.

На крају имамо овај запис:

Глава ѣѣ ѿзколикшомѣ начети ѿ скрѣшити ѿ прѣвл(с)кениѣи дѣи вѣи поспешѣствовѣишѣи ч(с)тъ, ѿмнѣиъ.:

Сѣписѣ се ѿ вѣтѣа, къ лѣ(т), зрѣи. ѿ ѿ рож(д)ства хвѣ, а хѣѣ. ѿндиктиѡ(и), ѣ. крѣгъ слѣцѣ, ѿ. ѿ лѣны, дѣ. темелиѡ(и), з. ѣпах'та, ѿ.

Писѣ се при храмѣ стѣе ѿ ѣдиносѣишнѣе трон(ц). къ мѣсте зѡвѡмѣ крѣхобрезница. Бли(з) мѣста пѣк'лѣ. оу херцеговинѣ. Гаврѣилъ. (Записи, 1448). Овај Гаврило писао је при храму Св. Тројице у Врхобрезници код Плеваља многе књиге (Види Записи 1249, 1361, 1245, 1436, 1447, 1466).

На првих 6 листова имамо овај запис:

Сѣи мѣв'ни(к) горѣиѣ цѣк'кѣ кар'ловач'ке храмъ вѣкѣденіе прѣтѣе вѣе стежа ѣгѡ ценою ѿзъ грѣш'ни(х) гѣрмона(х) ма(к)рѣе.

5). Минеј за месец јануар (16 столећа), писан уставним писмом у две колумне. Величина листа 28×18 см, колумни 23×7 см (30 редова). Српско-словенске рецензије. Минеј има 252 листа, у почетку имамо један, а на крају 6 празних листова. Минеј је увезан у дрвене корице обложене кожом, у коју су утиснути орнаменти.

Л. 1.^а — М(с)ць гѣенѣар. въ ѿ. дѣѣ. ѣѣже по пѣти ѿбрѣзаніе гѣа нашего іу(с) Х(с)а. и памѣ(т) ѿже въ сѣтѣ(х) ѿца нашего, Василіа Кѣликаго.

Л. 45.^а — 61. Последоканіе ча(с)комъ пѣкаѣмъ(м) къ наве-
(ч)еры сѣго когочквѣнїа. Ови часови нису писани у колум-
нама, но по целом листу.

Л 67.^а — 71.^а (део службе богојављенске) писала је
друга, каснија рука.

Л. 119.^а — М(с)ца того, ді. днѣ ѿдакаѣт се праз(д)никоу
слѹ(ж)ка. въса.

М(с)ца того, ді: памѣтъ ѿже въ сѣмн(х) ѿца нашего Савкы.
прѣваго архіѣп(с)кпа. ѿ оучителіа сръв'скаго. На малей кеѣр'ны...
Даље долази служба св. Сави до Л. 133^б.

Л. 235.^а — М(с)ца генвріа. нї. памѣтъ сѣмн(х) трѣ(х), сѣм
дкѡм(х) патріара(х), александ(д)рѣскы(х), Іоанасіа ѿ Курїїла, ѿ ѿже
къ сѣмн(х) ѿца нашего, архіѣп(с)кпа Маѣма нокаго във'шаго
деспота, сръвліе(м). И даље имамо целу службу архиепископу
Максиму са синаксаром до Л. 252.

Записи:

На првих 6 листова доле имамо овај запис:

Сїа книга манастира раковца храма сѣи Козми и Дамїана
иже ва Фроушѣкши Горїхъ близ реки Дѣнава. — Иза овога
записа на идућем листу доле, ударен је печат: манастира Ра-
ковца. У кругу горе је Исус Христос — Ис Хс у грудном лику
у облацима, благосиља обема рукама, доле у средини је црква,
а поред цркве су Козма Дамїанъ. Около на печату иде овај
текст: Сїа пе... и чюдотворцъ. Квсми Дамїана.

На Л. 9. — Л. 14. доле имамо овај запис:

Си минен горше цркве карловачке храмъ сѣне богородици
какедение кѣписмо..., ѿ проигвмена Теофана взесмо ѿ минеа трѣдомъ
и ценою стежа азъ грешни ѿермо(н)ахъ Макариѣ въ да прости ѿѣи
ѿ Карловци. — Овај јеромонах Макарије набавио је Горњој
цркви у Карловцима већи број од књига, које овде описујемо,
а сахрањен је у порти Горње цркве у Карловцима према нат-
пису на гробном камену, који доноси Љ. Стојановић, За-
писи, 2371.

На Л. 45.^а доле имамо овај запис:

Сїю кнїгѣ приложи даво Бї да га прости.

На последњем празном листу је запис:

Протоѣреа Живана кнїга глаголемая минен м(с)ца январїй.

6). Минеј за месеце фебруар и март, писао их при
храму преп. Параскеве у Фенеку, за игумана кир Саве, јеро-

монах Захарија 1565. г. Има 245 листова величине 31×20 см, текст $22\frac{1}{2} \times 15$ см (27 редова). Неки листови су исцепани. Напред је један празан лист. Писан је црним и црвеним словима полууставнога писма. Увезан је у дрвене корице превучене кожом, по којој су утиснути орнаменти. Овај минеј увезао је Теодор расодер 1647 године у Фенеку, који је дошао из манастира Крке у Далмацији, а који је око Задра увезивао богослужбене књиге.

Л. 1. — М(с)ць фєр'варіє йма(т) дñїѡ кñ аще (л)і іє(с) ви(с)к' то, йма(т) дñѡ кѡ, йма(т) ча(с) аї, а нѡщѡ гї, въ прѣвїи прѣ(д)праз(д)ньст'во срѣтенїа. й ст҃го м(ч)нїка Трїи-фона, ст(х)рѡ прѣ(д)праз(д)нь(с)твѡ, гл(с), ѡ, пѡ(д), ѡко дѡб'ла въ м(ч)нїце(х). :

Ч(с)тнаа готѡкит'се црѣкѡ. прїєти къ сѣбѣ гѡ ѡко чѡколѡв'ца прїходѣща.

Л. 58.^б — Въ тж(д)є дñѡ, прп(д)ѡв'наго ѡца н'шего Сѡ-меѡна срѣв'скаго, новаго мѡротѡч'ца. Служба преп. Симеону српском писана је на Л. 58^б — 74^а. На јутрењу имамо два канона 1) (Л. 64^б — 65^а). Канѡ(н) и(ж) въ ст҃ѡ(х), ѡца н'ше(г) Сѡмеѡна. новаго мѡротѡч'ца, гл(с) ѡ, пѣ(с) ѡ, ір'мѡ(с), Ѳєз'внтѡ р'венїе(м), стоу(д)нїе ѡрєси потрѣбилѡ єси: и 2) (Л. 65^а) дрѡгѡ, канѡнъ ст҃го Сѡмеѡна. мѡрѡнзлїтїю ст҃їи(х) є(г) мѡщї, ѡ ст҃їе є(г) ракѡ, гл(с), и, пѣ(с) ѡ, ір'мо(с), по сеченїи.: Слѡво разѡма, подаж(д)ѡ мѡ безначел'ноє слѡво.

На крају фебруара, Л. 130.^а имамо овај запис:

† сїи миней съписа(с)є при храмѡ прп(д)в'нїе мѡре н'ше па-параскевей. на срѣмѡ, глїе(м) фенекѡ, прї и҃г҃менѡ кѡр Сѡви й вс'єго бра(т)ствѡ, сїє рѡкоделнса смѣрени м'ни(х) За(х)рїа ієр'мона(х). въ лѣ(т), ѡ. ѡа, тог(д)а въ(с) кроу҃гѡ слнцѡ, сї, ѡ лѡ(н), д.

На крају марта Л. 245.^б имамо овај запис:

Сїи миней съписа се прїи храмѡ прп(д)в'нїе мѡтере наше Пет'кѡ, на срѣмѡ глїмїемѡ фенекѡ, прї и҃г҃менѡ кѡр Сѡви ієр'м(он)ах(ѡ) й в'сен брати.: сїє рѡкоделнса смѣренїи м'нѡ(х) Захарїа ієр'м(о)нах(ѡ), въ лѣ(т) ѡ. ѡа, тогда кроу҃гѡ слнцѡ въ(с) сї, а лѡн(ѡ) д.

Доѡа сї ѡ Ѳєѡс П ѡрес' † сїи минее и҃скѡпи ѡгода йз' бєлї-града. бѡ да прости. (Записи, 635).

На Л. 130.^б имамо овај запис:

† Сїи мїнен ѡдѡшє въ лѣ . з. р. н. є. въ тѡа врем(є)на цр(с)твѡющѡ византїєю ѡмїре сѡлтанѡ йбрахїмѡ ѡлѣ бєда при

г(д)ремъ цр(с)твѣи его. Срв(с)ким престолом добре правещъ кѣр
 пайсею. сремски митропот. кѣр-Иларионъ при и҃гѣменъ кѣр-нев-
 (х)фитъ. іермонахъ ӣ васем братаства на сремъ оѣ мона(с)тирѣ
 зово(м) хфенекъ тогда тѣрци коѣваше на малѣтѣ великѣи ниневинѣ.
 Ӣ не оѣспеше ничесоже ӣ. г. лѣтѣ коѣваше на Задарѣ сїе кнѣге
 правещъ а̄ войски гредѣщи оѣ робѣе рещи іакоже траве или горе
 ӣсчедїа а҃гаренска. ѿлѣ. беда тогда многи мона(с)ри запѣстеше.
 сїе рѣкоделїса смерени ӣ ва множен гресе ѿплетїшсе расодерѣ
 а̄ н̄ с̄ ц̄ і̄ іермонахъ пришадышъ ми ѿ пре(д)лѣтѣ италнски(х) ѿ мо-
 настира Крка и близѣ града Задра и ѿдеахъ ѿ. ме(с)чникъ ӣ
 први прологъ ӣ прочїе кнѣгъ ӣ мало нещю плаће оѣзех. ѿ. грошъ
 ӣ заради моѣ грешнїе дїше іедабими преподобна параскевен била ӣ
 ходатайца ӣже на сѣде владчнемъ ӣдеже вѣси предстанемо: —
 вл(с)гвите ѿѣи сѣѣи трѣдившаго се раба в҃жїа Ѳеодора.

На првих осам листова доле је овај запис:

Ћѣа два минеа горнїе цркве карловачке храмъ прѣсветнїе
 Б(огороди)цы ктиторъ и слѣжителъ іермонах(ъ) Макариѣ стежа
 многимъ трѣдомъ и ценою ище. і. минеа а̄ ѿ ӣ в Карловци.

7) Минеј за месеце април и мај. Сваки од ова два
 минеја писан је другом руком у разна времена, па су после
 оба увезана уједно. Оба минеја увезана су у дрвене корице
 обложене кожом, на којој су утиснути орнаменти, и на предњој
 корици је Богородица ~ мр ѿ Платитера Ogan. Минеј за
 април нема почетка и заузима Л. 9—99. Даље од Л. 100—226
 је минеј за мај. Минеј за април писан је у две колумне на
 листовима 30×18 см, са текстом колумни 21×6 см, (са 30 ре-
 дова у колумни), и то уставним словима, српско-словенске
 рецензије, и то 1595. године, према запису на крају априла
 (Л 99 б):

Къ лѣ(т). ѿ р̄ г̄. м(с)ца а҃гѣ(с). кн̄.

Л. 1.^а — ...се. дѣтел'ствїемъ вѣстѣкла ѣси. къ конач'номоу
 врѣхоу великѣи потѣ. ӣ болѣз'ньми сѣвѣкоуплїв н'ними. Ма-
 ріе мѣвами ти: ~ пѣ(с), д̄ ир'мω(с).

Месец мај пис. о је 1707. у Ремети Пахомије (Јелесић)
 јеромонах, полууставним писменима, српско-словенском рецен-
 зијом. Величина текста 23×14 см, са 25 редова.

Л. 100.^а — М(с)ца маїа. ӣма(т). дн̄ы. л̄а. дн̄ь ӣма(т)
 ча(с). дї. а̄ ношѣ. і. Стго пр(о)рка іеремїе. на ги вѣз'ва(х) ст(х)ры

гла(с). њ. по(д) аще њ на сѣди гѣ тѣ прѣж(д)е съз(д)ати се. прѣ-
разумѣль ѣсѣ Ѣремїа славнога.

На Л 138—145 (другом руком) је служба преносу мо-
штију св. Николе 9 маја, коју је писао ђакон Михаило, онај
исти што је писао минеј за месец Јули, међу минејима Горње
цркве у Ср. Карловцима, па је ову службу уметнуо код 9.
маја у овај минеј. Ово није нигде записано да је Михаило
писао ову службу, али је рукопис исти са јулским минејем.

На крају минеја за мај имамо овај запис:

Ѣѣнсе сїа вѣжтв'наа книга глїеми месечнике минеѣ. въ храмѣ
сѣго великом(ч)ника мѣроточиваго димитріа зовомъ ремѣта.
темже млю се вамъ братїе старїе ѡ юнїе прочїтающе сїю граматѣ
аще ѡбрѣцете нигдѣ несправ'но ѡ неначертано ѡсправїте а не
проклинайте. поше(ж) не пи(сѣ) дхъ сѣмъ ни аггль. нѣ рѣка грѣ-
шна(х) ѡ брѣннаа ѡ смъ мѣтанъ ѡ ѣни(л). ѡчї сѣномъ ѡтег'чене
а плѣтъ дрѣла ѡ немош'на ср(д)це сѣет'но ѡ лѣкаво. оумомъ къ
бѣ не ѡсправленъ многими грѣхи повинанъ бѣ(х) ѡ каѣнїи. ѡци
сѣмъ бл(с)вите ме грѣшна(г). пахѣмїа їермона(х) пи(с)в'шаго сїю
граматѣ. Въ лѣто ѣ. ѣ. еї. рож(д) а. ѣ. ѣ.

Запис на првих 9 листова доле:

Ѣна два минеа, Горне црке карловачке храмѣ въведенна прѣ-
(с)тїе пр(с)вети Бѣи трѣдомъ ѡ на(с)тояние ценою стежа ѡ многи
месть. Бо(ж)номъ воломъ едѣа са(с)тави све мїнеа азъ грѣшни
їермона Макаре ѡ вечно прила(ж)етъ ѣ црко горню а. ѣ. ѣ. ѡ
црквѣ горнои.

Запис на Л. 99^б: гнїшнице лѣ(т) зрлс.

Записи на последњем празном листу:

Да се зна како ѡсправї гп(д)арѣ Дмита(р) сїю книгѣ глѣмї
мїнѣи за свое здравїе ѡ Бог да прости.

Къ лѣто ѡ битїа — ѣ ѣ їе ї ѡ рѣ(ж) въ лѣто — а ѣ н.
ѣ ѣ к ѣ ѡ битїа а ѡ рож(д)с'тва х(с)ва
а ѣ дї би зїма люта до благѣщенїа.

8) Минеј за месец јули, писан на хартији у две ко-
лумне, величина страна 31×20 см, колумни 23×7 см, са 30
редова у колумни. Има 134 листа, писан је уставним словима
и српско-словенском рецензијом. Писао га је ђакон Михаило
1713. године црним и црвеним мастилом. Иницијали су по
негде орнаментисани и рађени златном бојом, а пред текстом
имамо орнаменат рађен црним мастилом. У почетку и на крају

има пет празних листова. Минеј је увезан у дрвене корице обложене кожом, на којој су утиснути орнаменти. Водени знак на хартији је летећи орао који у кљууну држи скиптар, а у канцама сферу са крстом.

Л. 1.^а — М(с)ца Їюліа ва ѿ. днь сѣїи хъ чю(д)твѡрць ѿ без'сребрникъ Коз'ми ѿ Даміана ѿже въ Римѣ постро(д)авше. ве(ч)рь на ги въз'вахъ ст(х)рѣ гл(с) а по(д)нв(с)нѣмъ чи(н): Чю(д)снимъ зарамѣ болѣзней нѣ(н)ши(х) ѡженѣте. въсакъ ве(з)срѣбр'но нѣдоугъ...

На крају минеја, Л 134^а записао је преписивач овога минеја своје име у овом запису:

Грѣш'ни(х) діаконъ Михаило сѣа шаравн. въ лѣто ѿ. ѿ. к. а. ѡ рож. хѣа. ѿ. ѡ. гѣ. при храмѣ въведѣнїа прѣсѣїе вѣе. повелѣнїемъ іер'мона(х) кѣр Макаріа тоіе ѡбнтелѣ.

На првом празном листу је овај запис:

Сѣи мнѣи горнѣ црѣкве варловачке писа попь Омншко попа Симона ѡченик.

На првих једанаест листова имамо овај запис:

Сѣи минеи ѡкоупи го(с)подаръ Іѡва ѡцѣ своємъ Стефанѣ ценою і фи(н)ти и мѣри Бог'данѣ за дѣшѣ на(д)стојанїе(м) ѿ(д)живенїе(м) іер'монахъ Ма(к)рїе въ цр'ковѣ въве(д)нїе прѣсѣїе вѣе гор'нѣ црѣкве кар'ловачке.

9) Минеј за месец септембар, на хартији 30×20 см, 23¹/₂×14¹/₂ см. текста, са 30 редова на страни. Писан је црним и црвеним словима уставнога писма, српско-словенске рецензије. Има 159 писаних листова, напред има два, а на крају три празна листа. На листовима са текстом имамо на хартији водени знак из 16 столећа: котва у кругу, и над кругом звезда.

Увезан је у дрвене корице обложене кожом, на коју су утиснути орнаменти.

Л. 1.^а — М(с)ца сѣптѣмвриа, ѿ, начѣт'къ ѿнднк'тѣ. сѣи рѣчь нѡвомоу лѣтоу. ѿ памѣ(т) прѣпш(д)б'наго ѡца нашего Сѡмеѡна Стлѣп'ника. ѿ сѣїи хъ, м. жѣнѣ. ве(ч)рь на Ги въз'вахъ, ш(с). с(х), І. ѿ поѣмъ стѣ(х)рѣ. гл(с), ѿ. по(д). нв(с)-нѣмъ чѣнш(м).

Сѣмослѡвїенаа и вж(с)тв'на ѡученїа х(с)ва.

На Л. 141^а дописана су другом руком два припева на 9. песни канона св. Јовану Богослову (26. септ.): 1) Вѣлїчай дшѣ

моѡ рав'ноаг'гло(м) іѡан(н)а в'гослѡва.: 2) Величай дше моѡ дѣв' став'ника ѡ напр(с)ника х'ѡа...

На првих осам листова, доле, имамо овај запис:

Ћтежа азъ грѣшни си минеи горне црѣве карловачке. бѣ да прости и пакн исплатн Ћтоганъ за свою дѣшъ и за свое з(д)равне вечни поменъ ѡ свѣтоу црѣвѣ храмъ пре(с)ветне Блад(д)ичице наше Бѣе и прсно дѣи Мари ѡ рож(д)ства х'ѡа аѡаі.

На крају, на последњем празном листу је овај запис:

На 1711 ме(с)еца август(с)та коѡ Ѓи мѡнеи ѡбновѡ іѡрен Жи ванъ Гайдаревичъ своѡмъ трѡдомъ ѡ рѡкоделаннемъ ва весн карловачком ва врѡшкѡи горѡ прѡ реце Дѡнавѡ близъ петѡрова радина тогѡдашнѡнемъ народѡ срѡво(с)ловенъскомѡу по(д) влад(с)тиѡу рѡмъ(с)ки монарѡхѡи светѡителъ(с)тѡвѡющъ к:р хри(с)тофорѡ и ва то лето ѡмѡрише(г) ѡгрѡи са немѡци тогѡжде лета вазъ виже се блгоча(с)тѡви ѡ хри(с)толюбѡвѡи кнезъ мосѡковъсѡки црѣ и самодрѡжацъ васемъ право(с)ланѡмъ повасѡдѡ ѡбретаѡщѡмъ Петаръ Ялекъсневичъ са васею сѡлоѡ своѡю на ѡзѡмаѡтелѡв посѡвѡи ви ги црѡ нашемъ.

На доњој корици изнутра имамо ове вежбе писања:

Ѓѡа книга глѡем минеи мѡѡа сѡктем... кои слоѡжи ѡ горнои цркви карлова-ваведени пре(с)тне Бѣе. —

Ово писа ѡакъ иванъ ѡ карловци писа минѡи своѡе ѡцоѡ за доѡжоѡ поп ѡаковъ сѡма ѡакъ писа.

10) Минеј за месец октобар, писан на хартији полууставним писменима, српско-словенске рецензије. Величина листова 30×21 см, текста 22×14 см (27 редова). Има 215 листова, напред има два празна, а на крају три празна листа. Минеј је увезан у дрвене корице обложене кожом, у коју су утиснути орнаменти и на предњој корици је утиснут лик Богородице Платитере Огана. Овај минеј писала је она иста рука, која је писала и минеј за новембар у збирци рукописа Горње Цркве, а новембар је писао један монах 1561. године при храму Ваведенија пресв. Богородице, при игуману Јоакиму. Дакле овај минеј за месец октобар је из половине 16 столећа.

Л. 1.^а — М(ѡ)ца ѡ(к)том'врд, ѡ, днѡ стѡго ѡп(с)ла ѡ сѡн ном(ч)никѡ ѡнанѡе, ѡ прп(д)внѡго рѡманѡ пѡвца, ст(х)рѡ ѡп(с)лоѡ, гѡ, ѡ прп(д)внѡмъ, гѡ, гл(с)ѡ, ѡ, пѡ(д), сѡвѡше звѡнѡе прѡемъ: ~ Иже зарѡу вж(с)тв'ноу прѡѡмовав, ѡг(д)а манѡвнѡемъ лоѡчши(м) ѡсѡлѡпанъ. итд.

Л. 36^а (доле). — На сѣи днѣ поем Іаковъ ѿл'фешкѣ и прѣ-
подоб'номъ ѿндрон'икѣ, ѣдиномъ на стрѣньи и дроугомъ на паве-
(ч)р'ни, иши имъ слоужбѣ на концѣ сѣе слоужби зане въ ѿти
творимъ бденіе стѣфанъ нжъ въ крѣшедолѣ :. ~ .:

Л. 39^б (доле). — † зрѣи чѣтен пѡ(д)баѣтъ видѣти, ѿко
сѣмъ іковъ, и прѣпо(д)б'номъ ѿндроникѣ поіѣт'се служба и(х), въ
и се(го) м(с)ца. зане въ ѿти, биваетъ слоужба сѣмъ стѣфанъ и
твори(м) бденіѣ, ишимъ службѣ на концѣ сѣе службѣ:

Л. 47.^а — По(д)баѣтъ видѣти, ѿко сѣмоу іаковъ и прп(д)об-
номъ ѿндроникѣ, поіѣт се служба и(х) въ и, се(го) м(с)ца, зане
въ ѿ ти биваетъ слоужба сѣмъ стѣфанъ, и твори(м) бденіе: ~
Къ, ѿ, сѣго и праве(д)наго стѣфана новаго (и даље је служба ње-
гова до Л. 61.^б са синаксаром).

Л. 133.^б — М(с)ца то(го) ѿи стго и прп(д)обна(г) ѿца ише(г)
іѡн(н)а рил'скаго поустин'ника: ~ и даље до Л. 145^б долази слу-
жба преп. Јована Рилскога.

У почетку минеја имамо касније доданих 9 листова и на
њима написану службу покрова пресв. Богородице:

М(с)ца ѿк'товрїа. ѿ. пра(зд)нше(м) покрѡвъ пр(с)тѣиѣ
бѣи ѡже видѣ. на въз(д)вх'се сѣмъ ѿн'дрѣи: мѣшѣ се за
хр(с)тіани сѣи своемъ:

Ову службу:

Сѣпи(с) пахоміѣ ѣрмона(х) Іелеси(ѣ). Въ л(ѣ)то ѿ. сѣ вї. по
плѣти ро(жд)ша се ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ рѣмети писа. : ~

На крају минеја додани су касније опет 8 листи, на ко-
јима је написана служба Арсенију архиепископу српском:

М(с)ца ѿк'тѡ(в)рїа кѣ слоужба иже въ стѣхъ ѿца
наше(го). ѿрсенїа ѿрхїѣп(с)кпа срѣвскаго. (Писао ѣакон Ми-
хаило поч. 18. века, види минеј Јули).

На листовима службе покрова пресв. Богородице имамо
запис:

Сѣи менен горне црке карловачкне храмъ пре(с)тне бѣи стѣ(ж)а
азъ гр(ѣ)шни іермона(х) ма(ка)рне неромона бѣ да про(с)т(ѡ) ѿ
горнои црк(в)и на ѿѣи.

На првим листовима минеја, даље имамо запис:

Сѣи минен горне цркве карловачке ѡбнови ю веселинъ нико-
ли(ѣ)ѣ за свою дѣшѣ бѣ да прости рѣкоделице ѿ ѿ ѿ.

На првом празном листу имамо запис:

Сѣа кнѣга минен горне црк(в)е карловачкне ѡбнови га весе-
линъ николи(ѣ) за свою дѣшѣ бѣ да га про(с)ти ѿ ѿ ѿ.

На доњој корици унутра записи:

Сѣга кнѣга глѣмѣи мине(н) го(р)нѣ цркѣ карло(в)чкѣ храмъ
вавѣденїѣ прѣстїѣ вл(д)чцѣ наше вѣци

Въсечасномоу ѡцѣ доухокни(к)ѣ ермонахѣ многа лета ѡцоу
макарню кон и тоу кнѣгу кѣпи

Прочати е га ѣакъ иванъ мине мѣца ѡктомриа мѣца но-
ем(р)риа нѣ днѣ ѣ карк(?)окѣ.

11) Минеј за мѣсец новембар, писан на хартији цр-
ним и црвеним полууставним писменима, српско-словенске
рецензије. У запису на крају минеја читамо да је овај минеј
писан 1561. године при храму Ваведенија пресв. Богородице,
али је иза ових речи у запису избрисано место где се овај храм
налази, и даље се запис наставља и каже да је то све било
при игуману кир Јоакиму. Преписивач није забележио своје
име, но само каже: „писѣ смерѣни, мнѣ(х)“. Увезан је у дрвене
корице обложене кожом, на коју су утиснути орнаменти и на
предњој корици лик Богородице — мр ѡѣ — Платитере Оганс.
Минеј има 228 листи, величине 30×20 см, текста 22×16 см.
На крају додани су листови величине 22×16 см (Л. 229—Л. 258),
на којима су писана слова на Ваведеније пресв. Богородице.

Л. 1.^а — М(с)ца по(м)врїа ѣ днѣ сѣїи(х) чю(д)творѣць,
нѣ вѣсрѣврѣникъ козѣми нѣ дамїана. Кѣ(ч)рѣ на Гѣ вѣзва(х). Ѣ
с(х), ѣ, нѣ поїмъ ст(х)рѣ гл(с)ѣ. ѣ. по(д), вѣсе вѣзложѣше: —
Вѣсе вѣзложѣше на нѣск(х) оупованїѣ, скровнїѣ некрѣдомоїѣ, сѣбѣ
сѣїи сѣкрїли їѣсте.

Л. 81.^а — М(с)ца, того ѣи, памѣ(т) сѣгаго велїком(ч)ника вѣ
црѣ(х) стѣфана н(ж) вѣ дечанѣ(х), — и даље до Л. 94.^а долази
служба Стефану Дечанском.

На крају минеја имамо овај запис:

Слава сѣврѣшителю вѣ вѣсѣконѣнїѣ вѣкѣ ѣмїнь: сїи минѣи
писасѣ вѣ лѣт ѣ, ѣ^ѡ, при храмѣ вѣв(д)ѣнїа прѣстїѣ вѣци... при нѣ-
гѣменѣ ку(р) їѡакїмѣ тогда же вѣ(с) кроу(г) слнца вѣ ѣ лу(н) ѡ
нѣ вѣ тїѣ днѣ ѡбла(д)ющѣ нѣсманїлтаскѣ(м) чѣдо(м), соулѣтанѣ
сѣлїменѣ.

Писѣ смерѣни, мнѣ(х), їмоу(ж) ѡч(с)тко грѡ(в) зѣмла(ж) мѣї.

Иза минеја на доданим листовима имамо:

Л. 229.^а — Блѣжен(и)аго ѿеѡфїлакта архїепкпа блѣгарскѣго. слово на вѣкѣденїе прѣч(с)тѣе вѣе ѣгда привѣ(д)ена въ(с) въ црѣкѣ въ ѡ скон(х) родителен три лѣтна соѡци. вл(с)ви, ѡче: ~ Инс. Наметь оубо праведнаго съ похвалоу бѣваемаа. множицею ѡблѣчи похвалѣющаго далече достоинаго ѡпадающа. — Des. ѣ пїна праз(д)нико(м) сїмь ѡсѣщающю. и тог(д)добрыи(м) сп(д)облѣющ(е) прѣстїе и вѣск(хъ) вънѣтрѣнїаншю трѡницѣ. ѡца ѣ сїа ѣ стго дхѣ. ѣдиногѡ бѣ. ѣмѡже пѡ(д)баеть вѣсака слава. чѣсть и поклонанїе. пїна ѣ пр(с)но ѣ въ вѣкы вѣкомь, ѣминь.

Л. 236.^б — Иже въ стѣни(х) ѡца нашего тарасїа архїеп(с)кпа константїна града. на вѣкѣденїе прѣч(с)тѣе вѣе. ѣгда привѣдена въ(с) къ црѣкѣ въ скон(х) родителен трилѣтна. в(сл)ви ѡче:

Инс. Ѣвѣтло и свѣтѡносно настоѣще трѣжѣство...

Des. Радѡ(и се) бѣгодѣтнаа гѣ с тобою ѣ ѡ тебе ѣ съ нами вѣспѣваемыи съ ѡцемь ѣ прѣстѣни(м) дхѡмь. пїна ѣ пр(с)но ѣ въ вѣкы вѣкомь. ѣминь.

Л. 247.^б — Прѣ(д)словїе вносро ѣакїнтоѡбразнагѡ, ѣ злата ч(с)тиѣнашагѡ миѡга слоѡа сегѡ похвалителное. прѣстѣни вл(д)ѣчи нашеи вѣни. велегл(с)но прочитаемо. стнхѡве настоѣщагѡ слоѡа: . . .

Инс. ѡдѡвлѣеншю те книгѣ живагѡ слоѡа...

Des. ѣко да въ веселїи ѣ радости твоѣ трѣжѣтка съ пїна празнѣющими, краснѣмь съврѣшенїемь. ѡ хѣ' їс вѣск(х) црѣ ѣстиннагѡ бѣ. ѣмѡже слава и дрѣжава съ ѡцемь ѣ стѣнимь дхѡмь. пїна и пр(с)но ѣ въ вѣкы вѣкомь. ѣминь.

На прѣм листовима доле имамо запис:

Ѣѣ минен горше цркве Карловачке храмъ вѣкѣденне прѣсвети Бѣни ва врѣшкон гори трѣдомъ и нждивенїемъ ѡ многи мѣ(с)ть пон(с)ка и састави азъ грѣшних їѣрмна(х) макарие Бѣ да прости ѣ Карловци на аѡни.

12). Минеј за месец децембар, писан на хартији црним и црвеним полууставним писменима, српско-словенске рецензије. Величина листова је 31×20 см, текста 23×15 см (23 реда). Овај минеј преписивао је јеромонах Пахомије (Јелесић) у ман. Ремети 1705. године. Овај минеј има 255 листова, а има у почетку и на крају по три празна листа.

Пахомије је радио орнаменте, орнаментисане иницијале и минијатуре у овом минеју. Увезан је у дрвене корице обложене кожом, на коју су утиснути орнаменти и на предњој корици слика Богородице — мр ѿ Платитере Огана.

Л. 1.^а — М(с)ц д(к) ѿм(а)тъ дѣи(х) лѣ. днѣ им(а)тъ ч(а)с). ѿ. ѿ н(о)щѣ. ѿ. м(с)ца д(к). ѿ. пам(ѣ)тъ стѣго пр(о)рка Наоу(м)а на г(н) вѣз(а)х(х) ст(х)рѣ. гла(с) г. под. вел(і)а кр(с)та. Бл(г)д(д)тъ стѣго д(х)а. вѣсел(і)се вѣ тѣ в(ж)и(н) п(р)роч(е).

На крају минеја имамо овај запис (Л. 154.^б):

Сѣпи(с) се с(і)а бж(с)твнаа книга гл(і)еми м(е)с(ч)никъ мен(е)га вѣ х(р)аме стѣго вел(і)ко м(ч)ника Димитр(і)а. зовомъ мона(с)ти(р) Рѣмета. Тѣмже ѿ братіе сѣаа и ѿци юніе ѿ старіе м(л)ю же се вамъ прочитаю(щ)и(н) с(і)е малое рѣкопи(с)ніе. аще ѿбрѣцете негдѣ погрѣшено ѿл(н) не начрѣтано ѿсправляйте ѿ не проклиняйте. пон(і)е(ж) не писа д(х)ъ стѣ ни а(г)г(л)ъ нѣ рѣка брѣнаа ѿ грѣшна. ѿ ср(д)це свѣт(н)о ѿ лѣкаво. ѿч(н) сѣно(м). ѿтек(ч)ени ѿ плѣть земльнаа дрѣла ѿмомъ къ вѣ не ѿсправл(і)е(н). многими грѣх(н)и повин(н)и в(н)х ѿкаанни ѿци ст(н)и бл(с)вите грѣшна(го) пахом(і)а іермонаха писавшаго с(і)а лѣто ѿ ѿ ѿ. ро(ж)д(ш)ь се сл(о)ва ѿ ѿ. ѿ.

Л. 155.^а — Б(г)оро(д)ч(н)и ѿсми(м) гла(с)во прѣ(мо) слава(м) вѣ минен.

На првим листовима доле имамо запис:

Син менени горніе цр(к)ве карловачке храма прѣсветне в(і)ц(н)и трѣ(д)омъ и ценою стежа азъ грѣшних(х) іермона(х) макарије іермона(х) Бѣ да про(с)ти ѿ кар(л)овци а ѿ и ѿ г(о)рнои цркви.

13). Четвероеванђеље Доње цркве у Сремским Карловцима, српско-словенске рецензије, из прве половине 16. столећа, писано врло лепим и правилним црним и црвеним уставним словима на хартији $29\frac{1}{2} \times 20\frac{1}{2}$ см, текст 21×13 см, са 23 реда на страни. Има 233 листа. Увезано је у новије дрвене корице, на горњој корици је оков, а на доњој корици је сомот. Ово увезивање је извршено 1844. године месеца јануара, што дознајемо из овога записа на првом празном листу:

С(і)е стое евангеліе ѿ 1567. лѣта возобнокися при паросѣхъ Іоанасин Поповичъ и Павлѣ Николичъ при Спитропѣхъ же Лазарѣ Битковичъ и Павлѣ Рнстичъ, лѣта 1844. м(с)а юніа.

На првим листовима доле је овај запис:

ѿ кар(л)овци дон(е) цр(к)в(е) ст(н)и апостол Петра и Павла.

Горња корица еванђеља окована је сребрном па позлаћеном плочом $31 \times 21\frac{1}{2}$ см, на којој имамо рељеф Распећа. На крсту је распет Господ Исус Христос — іс х̄с инци , а поред крста су Богородица — м̄р ѿоѣ и св. Јован Богослов — с̄тї і̄ѡ(в) . Нимбови су израђени у филиграну. Изнад попречних кракова крста су грудни ликови арх. Гаврила и Михаила — ар(х) гаврї(л) и ар(х) михан(л) . Около иде лозица са лишћем и плодом.

На окуву доле имамо овај натпис:

Ѣне еуглне стго архереиа х(с)ва николе донне цркве. места карловаца. искова грешни пава златарь въ лете 733 (7067—1559) м(с)ца нѣлна ѣ днѣ.

Л. 1.^а — (Орнаменат) Ѣказаніе прѣмлющее въ сеіго лѣта число ѣв(г)льское. ѿ ѣв(г)листо(м) приѣтіе. ѡкоудѣ начинають ѿ до где стають.

Інс. Бѣдомо даіе(с), іако чѣтет се редь ѡ іѡан'на. стго ѣв(г)ліа, въ не(д)ліахъ се(д)ми(х). съчнтаѣмы(х) гре(х) днїи. ѡ ма(т)ѿеа же стое ѣв(г)ліе чѣтет се...

Л. 1.^б — Ѣказаніе ѣже на всакъ днѣ дѣльное глати се ѣв(г)ліе не(д)ліамь ѡвсего лѣта. въ стоюю ѿ великю не(д)лю пасхы.

Л. 6.^б — Ѣже ѡ ма(т)ѿа стго ев(г)ліа главы.

Л. 8.^а — ѿ ѡфїлакта архїеп(с)па вѣгар'скаго прѣдн-словіе. ѣже ѡ ма(т)ѿеа стго ѣв(г)ліа.

Інс. Ѣже оубо прѣж(д)е закона ѡни вж(с)твнїи моужїе. — Des. ѿ сїа оубо сїце начнѣм' же оубе почело книги сїце.

Л. 11.^а — (Орнаменат). Ѣже ѡ ма(т)ѿеа стго ѣв(г)ліе гла(в)ѣ. не(д)ліа прѣ(д) рож(д)ѣство(м) хѣкмь сты(х) ѡцѣ. —

Інс. Книга рѡ(д)ства іѡ'хѣа сїа дѣдова, сїа авраамла. — Des. ѿ се азъ съ вами іемь все днїи. до скон'чанїа вѣка амїнь.

Л. 71.^б — Ѣже ѡ мѣрка стго ѣв(г)ліа главы.

Л. 72.^б — прѣ(д)словїе е(ж) ѡ мѣрка стго ев(г)ліа.

Л. 74.^а — (Орнаменат). Ѣже ѡ мѣрка стое ѣв(г)ліе. не-дѣла прѣ(д) просвѣщенїемь. гла(в)ѣ.

Інс. Зачело ѣв(г)ліа іѡ'хѣа сїа вѣїа. — Des. послѣ(д)ствѣ-ющими знамен'ми амїнь.

Л. 112.^а — Ѣже ѡ лѣкы стго ев(г)ліа главы.

Л. 114.^а — Прѣ(д)словїе е(ж) ѡ лѣкы стго ѣв(г)ліа.

Л. 115.^а — (Орнаменат). Ѣже ѡ лѣкы стго ѣв(г)ліе. на ррж(д)ѣство ч(с)тнаго пр(д)тче ѿ кр(с)тла іѡа(н). на лв(т)ргїи.

Ипс. Понѣже оубо мишзи начеше чинити повѣсть. — Des. хвалце
и бл(с)веще бѣ. аминь.

Л. 175.^б — Ёже ѿ іѡанна стго ѣв(г)ліа главы.

Л. 176.^а — Прѣ(д)словіе ёже ѿ іѡанна стго ѣв(г)ліа

Л. 178.^а — (Орнамент). Ёже ѿ іѡанна стго ѣв(г)ліе
въ стоую и великую не(д)лю пасхы. гла(в) а.

Ипс. Въ началѣ бѣ слово. и слово бѣ къ боу. — Des. Ни самогоу
мию всемъ. мироу вмѣстити пишемъ(х) книгъ. аминь.

Л. 224.^б — Съборникъ вѣ(м) м(с)це(м) показде главы
ко ёмоуж(д)о ѣв(г)лію избранимъ(м) стм(м). и праз(д)ни-
ко(м) вл(д)чнм(м). м(с)ць сеп'теврїе.

14. јан. Иже въ стм(х) ѡца наше(г) савы прѣкаго архїеп(с)на
срѣв'скаго.

13. фебр. Прп(д)ьнаго ѡца нашего сѣмеѡна срѣв'скаго.

Л. 230.^б — Ёв(г)ліа различна на всакоу потрѣбоу.

Л. 231.^б — Еказанїе како пв(д)баѣть ѡвѣрѣтати по
вседѣвна ѣв(г)ліа.

Л. 232.^а — Оубавъ гласово(м) іѣв(г)ліа(м). въскр(с)-
нм(м) и ап(с)лъ іѣв(г)е.

Водени знаци на хартији су: 1) кардиналска капа са лен-
тама (Лихачевъ, бр. 619.) и 2) теразије у кругу и над њиме
звезда (Лихачевъ, бр. 3422).

Л. Мирковић